

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 182

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman tilannekatsaus (kehittämiskokousasia)

TRE:2099/00.01.03/2024

Valmistelija / lisätiedot:

Rantanen Teppo

Valmistelijan yhteystiedot

Hankejohtaja Tero Tenhunen, puh. 050 540 2860, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman tilannekatsaus merkitään tiedoksi.

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden hankejohtaja Tero Tenhuselle ja johtaja Mikko Nurmiselle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.

Perustelut

Tampereen keskusta on koko Pirkanmaan kasvun veturi. Se on kaupunkimme käyntikortti ja erottuvuustekijä. Se on mielikuva Tampereesta. Keskustaa uudistamalla vastaamme Tampereen voimakkaaseen kasvuun. Olemme kehittäneet keskustaa oikea-aikaisesti, päämäärätietoisesti ja suunnitelmallisesti jo vuodesta 2011. Tulokset ovat näkyvät jo, ja Tampere erottuu rohkeana keskustakehittämisen edelläkävijänä. Kaupungistamme on tullut yhä omaleimaisempi ja kiinnostavampi paikka niin kaupunkiin saapuville kuin täällä aikaansa jo viettäville.

Tampereen keskustaa rakennetaan ja uudistetaan nimenomaan palvelemaan yhä useampia asukkaita, yrityksiä ja vierailijoita. Luomme elävää kaupunkiympäristöä maisemiin, joissa viihdytään. Luonto, rantareitit, puistot, kiinnostavat toiminnot, monipuolinen arkkitehtuuri ja erilaiset tapahtumat muodostavat keskustasta virkistävän ja vetovoimaisen miljöö. Investoinnit keskustan kehitykseen vaikuttavat Tampereen pitovoimaan ratkaisevalla tavalla; ne työllistävät, lisäävät asumisen mahdollisuuksia, parantavat viihtyisyyttä, toteuttavat liike- ja toimitiloja huippusijainneille sekä kasvattavat Tampereen kilpailukykyä. Vahva visio keskustan kehittämisestä tekee Tampereesta uskottavan ja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

luotettavan kumppanin yrityksille ja muille sidosryhmille sekä luo sijoittajille näkymää tulevaisuuteen.

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma on yksi kaupungin 2022–2025 strategisen johtamisjärjestelmän kehitysohjelmista. Se edistää Tampereen kaupunkistrategian toteutumista keskustan kaupunkiympäristössä. "Tekemisen kaupungin" kaikista painopisteistä löytyy tavoitteita, joiden toteutumiseen keskustan kehittämällä voidaan merkittävästi vaikuttaa. Keskustan elinvoiman, viihtyisyyden ja saavutettavuuden lisäksi strategiassa korostuu Tampereen asukkaiden aktiivisen elämäntavan mahdollistaminen, yhteisöllisyyden lisääminen ja matkailun vetovoimatekijöiden vahvistaminen.

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma koordinoi keskustan kehittämisen kokonaisuutta. Se ennakoi, innovoi, pilotoi ja suunnittelee tulevia keskustan uudistamisen tarpeita ja käynnistää uusia tarvittavia toimenpiteitä. Huolehdimme, että kehityshankkeet ovat taloudellisesti kannattavia ja toteuttamiskelpoisia. Kehityshankkeemme toteutetaan aina yhdessä muun kaupunkiorganisaation kanssa ja ne johdetaan visiosta toteutumiseen saakka. Kehitysohjelma tekee yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa ja kannustaa yksityiseen toimeliaisuuteen. Kerromme keskustan kehittämisen kokonaiskuvasta ja toimenpiteistä eri kohderyhmille. Tuemme ja vahvistamme kaupungin brändiä.

Kaupunginhallituksen 29.5.2023 hyväksymä Tampereen keskusta 2040 -kehittämisohjelma on keskustan kehittämistä ohjaava varsinainen strateginen suunnitelma-asiakirja. Se sisältää keskustan kehittämisen tavoiteltavat toimenpiteet vuosille 2023–2040. Kehittämisohjelma sisältää keskustan kehittämisen vision, tavoitteet, keskustan kehittämisen teemat sekä niitä edistävät kärkihankkeet. Ohjelmassa on huomioitu keskustan kehittämisen tarpeet ja uuden kaupunkistrategian mukaiset painotukset, ajankohtaiset ilmiöt sekä tulevaisuuteen katsovat megatrendit. Tampereen keskustan kehittämistä ohjaava visio vuoteen 2040 on *"Vuonna 2040 Tampere erottuu edistyksellisen, elämyksellisen ja omaleimaisen keskustan ansiosta."*

Tilannekatsaus

Kaupunginhallitukselle esitellään Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman vuosittainen tilannekatsaus. Tilannekatsauksen yhteydessä raportoidaan valtuustokauden tavoitteiden toteumatilanteesta, keskustakehittämisen määrällisten tavoitteiden toteumatilanne ja esitellään kehitysohjelman painotukset vuodelle 2025.

Tilannekatsauksessa arvioidaan, miten kehitysohjelma on edennyt sille asetettujen hyötytavoitteiden suuntaan. Hyötytavoite kuvaa ohjelmalla tavoiteltavaa muutosta. Kehitysohjelman hyötytavoitteet vuoteen 2040 mennessä ovat:

1. Keskusta on kiinnostava ja vetovoimainen tapahtumien, palveluiden ja elinkeinojen toimintaympäristö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

2. Keskusta on viihtyisä ja haluttu vapaa-ajan, virkistyksen ja asumisen ympäristö
3. Keskusta on saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla ja liikkuminen on sujuvaa

Kehitysohjelman tavoitteiston rakenne, mittarit ja valtuustokauden välitavoitteiden sekä vuoden 2023 painotusten koko toteumatilanne on esitetty liitemateriaalissa. (liite 2.)

Kehitysohjelman painotukset vuosille 2023 ja 2024 ovat lähes samat. Alla esitetty niiden toteumatilanne tiiviisti:

Kannen alue – Asemakeskuksen ja Pohjoiskannan yhdistetyn laajemman suunnittelualueen hankekehityksen ja asemakaavaprosessin edistäminen asemakaavaehdotusvaiheeseen

- Henkilöratapihan rahoitus on varmistunut ja sopimukset Väyläviraston kanssa on tehty ja toteutusallianssin kilpailutus on käynnissä siten, että työ voi käynnistyä 2025 keväällä.
- Asemakeskuksen ja pohjoiskannan alueen asemakaavaluonnoksen valmistelu käynnissä.
- Haasteena on aikataulun synkronointi henkilöratapihan kehittämishankkeen kanssa

Suurten asuinalueiden kehittäminen: Viinikanlahti, Nalkala ja Sori

- Viinikanlahden hankekehitys etenee. Asemakaavaehdotus hyväksyttävänä YLA:ssa 6/2024. Vesilupaprosessi tulevan asemakaavan toteuttamisen edellyttämien täyttöjen osalta on käynnissä.
- Sorin alueen kaavoitus kaavoitusohjelmassa 2026-2027, kaavoitus ja kilpailu on tavoitteena käynnistää 2024 aikana.

Yksityisten ja Tampereen kaupungin kehityshankkeisiin vaikuttavien vuoropysäköintilaitosten toteutusmallin ratkaiseminen ja pysäköintiin liittyvien hankkeiden ohjelmointi

- Toteutusmallin valmistelu edennyt hyvin ja sen mukaisesti toteutettavan keskustan seuraavan maanalaisen pysäköinnin toteutusvaiheen edellyttämät päätökset mahdollista tuoda päätöksille kesään 2024 mennessä
- Malli mahdollistaa tarvittaessa myös uusien asuinalueiden ei-markkinaehtoisten laitosten toteuttamisen

Särkänniemen alueen kehityshanke on käynnissä ja elämysalueen kehittämistä tehdään yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa

- Särkänniemen kehityshankkeen valmistelu jatkuu ja toteutuksen käynnistymisen aikataulu täsmentyy valmistelun edetessä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

- Särkän sillan toteutus on kilpailutettu. Toteutus käynnistyy keväällä 2025 ja silta valmistuu 2026 kesällä

Keskustan elinkeinovision laadinta ja toimenpiteiden ohjelmointi

- Keskustan elinkeinovisiotyön toteutusprosessi on valmisteltu ja työ käynnistyy konkreettisesti keväällä. Tavoitteena valmista vuodenvaihteessa.

2040 kehittämisohjelman uusien teemojen valmistelu ja toimenpiteiden käynnistäminen

- ks. liite 1. Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman tilannekatsaus 2024, Kehitysohjelman 2023-2024 painotusten toteumatilanne

Keskustan kehittämisen määrälliset tavoitteet vuodelle 2040 ja ajankohtainen toteumatilanne:

- Väestö toteutuneena asukaslukuna: 55 000 asukasta
 - 2023 toteumatilanne 44 589, vuoden 2023 lisäys + 1 396 asukasta
- Työpaikat toteutuneina työpaikkoina: 55 000 työpaikkaa
 - 2022 toteumatilanne 49 269, vuoden 2022 lisäys + 2 278 työpaikkaa
- Kaupallinen elinvoimaluku EKK: > 4
 - 2024 toteumatilanne 3,445, muutos 2023 -> 2024 yhteensä -0,018

Määrällisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain. Keskustan kehittämistä mitataan myös muilla täydentävillä mittareilla:

- TA2024:ssa on keskustan saavutettavuutta ja elinvoimaa koskevana toiminnan tavoitteena 5 % kävijämäärän kasvu. Kävijämäärää seurataan tutkimuksella, joka hyödyntää seurannassa matkapuhelindataa. Vuonna 2023 kaupallisen keskustan kävijämäärä oli noin 49,6 miljoonaa, joka oli noin 2,5 miljoonaa (5 %) enemmän kuin vuonna 2022. Koko keskustan kehittämisohjelman aluerajauksella kävijämäärä oli noin 60,6 miljoonaa, joka oli noin 2,6 miljoonaa (4 %) enemmän kuin vuonna 2022.
- Vuonna 2023 valtakunnallinen Elävät kaupunkikeskustat ry (EKK) julkisti kaupunkien elinvoimalaskentojen tulokset yksittäisten elinvoimalukujen lisäksi myös keskustojen ominaisuuksia vertailevana taulukkona. Huomioon otettiin kaupallisen elinvoimaluvun (EKK) lisäksi muita tunnuslukuja kuten kauppojen ja ravintoloiden osuus, vapaiden liiketilojen osuus, kaupallinen tiiviysluku ja vartin keskustan asukastiheys. Elinvoimalaskennan vuonna 2023 tehneiden kaupunkien Top12-vertailussa Tampere oli tuloksissa selvä ykkönen 150 pisteellä, toisena Helsinki 138 pisteellä ja kolmantena Turku 136 pisteellä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

- Vuonna 2021 tehtiin ensimmäinen keskustan asiointitutkimus. Tutkimus mittaa kävijöiden kulkumuotoja keskustaan ja keskustan sisällä yhdistyksen rahankäyttöön viimeisen vuoden ajalta eri toimialoilla (mm. ravintolat, kaupat). Tutkimuksessa kartoitetaan myös keskustan kehittämiseen liittyviä näkemyksiä. Vastaajina ovat Tampereen kaupunkiseudun kuntien asukkaat. Vuoden 2021 tuloksissa näkyy esimerkiksi se, että Tampereen keskustaan suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta 36 % kulki kävellen, 29 % autolla, 27 % joukkoliikenteellä ja 9 % polkupyörällä. Sama tutkimus on nyt käynnistynyt ja sen tulokset valmistuvat 2024 syksyllä.
- Tampereen keskustan kehittämisestä on toteutettu helmi-maaliskuun aikana kaksi tyytyväisyyskyselyä. Kyselyillä pyrittiin selvittämään, millä tavoin Tampereen ja Pirkanmaan asukkaat sekä yrittäjät ovat kokeneet keskustan kehittämistoimenpiteet vuodesta 2011 lähtien. Asukaskysely toteutettiin kuluttajaneelitutkimuksena kansainvälisen data- ja analytiikkayhtiö YouGovin toimesta, ja siihen vastasi noin 500 henkilöä. Yrityskysely puolestaan toteutettiin sähköisenä kyselynä, ja siihen vastasi noin 330 elinkeinoelämän edustajaa. Kummankin kyselyn kysymykset suunniteltiin vastaamaan Tampereen keskustan kehittämiselle asetettuja tavoitteita ja päämääriä sekä niiden toteutumista. Tulokset molemmista kyselyistä ovat pääosin positiivisia. Asukaskyselyn vastaajista peräti 69 % ilmoitti olevansa tyytyväinen keskustassa tapahtuneisiin muutoksiin, kun taas yrityskyselyn tulosten perusteella 63 % vastaajista oli tyytyväisiä keskustan uudistamiseen. Molemmat kyselytutkimukset ovat liitteenä.

Vuoden 2025 painotukset

Kehitysohjelman vuoden 2025 painotukset ovat seuraavat:

1. Kannen alue – Asemakeskuksen ja Pohjoiskannan yhdistetyn laajemman suunnittelun alueen hankekehityksen ja asemakaavaprosessin edistäminen asemakaavaehdotusvaiheeseen ja Tampereen henkilöratapihahankkeen 2025 käynnistyvän toteutuksen yhteistyö Väyläviraston kanssa (VK-tavoite 1,2,3,4 ja 6)*
2. Suurten asuinalueiden kehittäminen: Viinikanlahden alueen toteutuksen valmistelu – asemakaava lainvoimaiseksi (VK-tavoite 1)
3. Tampereen keskustan maanalaisen liikenteen ja pysäköinnin seuraavan vaiheen toteutuksen edistäminen (VK-tavoite 2 sekä seurannaisvaikutus lähes kaikkiin muihin VK-tavoitteisiin)
4. Särkänniemen alueen kehityshanke on käynnissä ja elämysalueen kehittämistä tehdään yhteistyössä Särkänniemi Oy:n kanssa. Särkänniemen toteutus käynnistyy. (VK-tavoite 1, 3, 5 ja 6)
5. Keskustan elinkeinovision viimeistely ja toimenpiteiden ohjelmointi (VK-tavoite 3)
6. 2040 kehittämissuunnitelman teemojen valmistelu ja toimenpiteiden käynnistäminen (samat kuin 2024)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

- Lapsia ja nuoria huomioivat toimenpiteet keskustassa, niiden suunnittelu ja ohjelmointi (VK-tavoite 6)
- Keskustan kestävyyttä ja hiilineutraaliutta edistävät hankkeet ja toimenpiteen (VK-tavoite 4)
- Keskustan viihtyisyyttä ja kiinnostavuutta lisäävät nopeat toimenpiteet (VK-tavoite 6)
- DDCC – Älykaupunki kaupunkilaisille Lippulaiva 4 – Turvallinen kävelijän keskusta (VK-tavoite 2, 3, 5 ja 6)
- Kulttuurikehän ja keskustan taideohjelman valmistelu (VK-tavoite 5 ja 6)
- Tampereen metaverse -tavoitteiden edistäminen keskustan kehittämisessä (VK-tavoite 2, 3, 5 ja 6)

* VK-tavoite 1-6 viittaa valtuustokauden tavoitteisiin, joita painotus edistää

Riskikatsaus

- Aseman seudun hankkeisiin liittyvä strateginen riski on pienentynyt valtion Tahera-hankkeen rahoituspäätöksen ja Väyläviraston kanssa tehtyjen sopimusten myötä.
- Asemakeskuksen seuraavan vaiheen asemakaavan ja toteutuksen sekä henkilöratapilahankkeen kanssa yhteensovittamisen aikatauluriskiin on varauduttava huolellisella valmistelulla.
- Viinikanlahden vesistöäyttyöjen luvitukseen ja muihin ympäristökysymyksiin liittyvät riskit ovat hallittavissa riittävällä resurssoinnilla ja hyvällä yhteistyöllä.
- Särkänniemen kehityshankkeeseen liittynyt asemakaavariski on poistunut asemakaavan lainvoimaisuuden myötä. Sillan toteuttamiseen liittyvä kaavan poikkeus ja vesilupa ovat haussa. Molempiin toimenpiteisiin liittyy valitusriski. Särkänniemen kehityshankkeen käynnistymisen aikataulu on venynyt ja riski edelleen siirtymisestä on olemassa.

Kehitysohjelman talous

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman käyttötalous jakautui vuonna 2023 elinvoima- ja osaamislautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin.

Tilinpäätöksessä ohjelman käyttötalous kokonaisuutena toteutui 1,165 milj. euroa vuosisuunnitelmia pienempänä johtuen työpanoksen välttämättömästä priorisoinnista keskeisempiin hankkeisiin. Priorisoinnin vuoksi projektit Amuri-Pyynikintori-Taidemuseo, Eteläpuisto-Nalkala, Keskustan etelän kasvusuunta ja Läntisen keskustan toimenpideohjelma eivät ole edenneet suunnitellulla tavalla. Asemakeskuksen ja Viinikanlahden tilauksia on siirretty seuraavalle vuodelle. Merkittävimmät käyttötalouden hankekehityskohteet vuonna 2023 olivat Viinikanlahden uusi alue, Kannen alueen ja asemakeskuksen kehittäminen ja Kesäkeitaan toteuttaminen.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kehitysohjelman investoinnit jakautuivat vuonna 2023 asunto- ja kiinteistölautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin. Investoinnit toteutuivat 8,296 milj. euroa vuosisuunnitelmia pienempänä pääasiassa joidenkin Ranta-Tampellan viimeistelytöiden ja Asemakeskuksen toteutuksen sekä Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemi hankkeen aloituksen siirtyessä seuraavalle vuodelle.

Investointeja toteutettiin yli 4 milj. eurolla. Merkittävimmät investoinnit vuonna 2023 olivat Ranta-Tampellan kaksi puistoa ja puistosillan lopputyöt sekä Mustalahden rantamuurien peruskorjauksien aloittaminen. Myös tulevia investointeja suunniteltiin sekä valmistauduttiin Hakametsä Sport Campuksen johtosiirtourakkaan ostamalla putkitarvikkeet.

Tiedoksi

Tero Tenhunen, Teppo Rantanen

Liitteet

1 KH 29.4.2024 Viiden tähden keskusta tilannekatsaus,

Yhteenvetoraportti Tampereen keskustan kehittymiskyselystä yrityspäättäjille

2 KH 29.4.2024 Viiden tähden keskusta tilannekatsaus,

Yhteenvetoraportti Tampereen keskustan kehittymiskyselystä kuluttajille

3 Liite 1. Viiden tähden keskusta kehitysohjelma kaupunginhallituksen tilannekatsaus 29042024

4 Liite 2. Viiden tähden keskusta tilannekatsaus, valtuustokauden tavoitteiden toteumatilanne

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 7.5.2024 www.tampere.fi

Päätös on annettu tiedoksi sähköisesti 7.5.2024.

Tampere
07.05.2024

Elina Nikkilä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§182

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)
- varhaiskasvatuslain 57 §:n mukaista huomautusta tai huomion kiinnittämistä (Varhaiskasvatuslaki 63 § 2 mom.)